

Nr 153.

Ankom till riksdagens kansli den 30 maj 1927 kl. 11 f. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts i statsverkspropositionen under sjunde huvudtiteln gjorda framställningar angående anslag dels till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, dels till kostnader för fastighetstaxering år 1928 jämte i dessa ämnen väckta motioner.

(3:e avd.)

Uti den till riksdagen den 4 januari 1927 avlätna propositionen (nr 1) angående statsverkets tillstånd och behov för budgetåret 1927—1928 har Kungl. Maj:t under sjunde huvudtiteln, innefattande anslagen till finansdepartementet, (punkterna 23 och 24 av det vid propositionen fogade statsrådsprotokollet över finansärenden nämnda dag) föreslagit riksdagen att *dels* minska ordinarie förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, nu 3,000,000 kronor, med 200,000 kronor till 2,800,000 kronor;

dels till kostnader för fastighetstaxering år 1928 för budgetåret 1927—1928 anvisa ett extra förslagsanslag av 1,000,000 kronor.

Utredningen i dessa ämnen återfinnes å sid. 34—37 i statsrådsprotokollet.

Förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, som i riksstaten för år 1917 upptogs med 820,000 kronor, uppfördes i riksstaterna för åren 1918 och 1919 med 1,100,000 kronor samt i 1920 års riksstat med 1,500,000 kronor. Jämväl för år 1921 var anslaget upptaget till sistnämnda belopp. I riksstaten för år 1922 blev anslaget, som under åren 1919 och 1920 avsevärt överskridits, höjt till 2,500,000 kronor, med vilket belopp anslaget ävenledes återfinnes i riksstaterna för budgetåren 1923—1924 och 1924—1925. Vid 1925 års riksdag undergick anslaget en ny förhöjning till 3,000,000 kronor, vilket belopp är upptaget jämväl i riksstaten för innevarande budgetår.

Ifrågavarande anslag är avsett för bestridande av *dels* kostnader för beredande, jämlikt 54 § 1 mom. i gällande förordning om taxeringsmyndigheter och förfarandet vid taxering, av ersättning åt ordförandena och de av Kungl. Maj:ts befallningshavande förordnade ledamöterna i taxeringsnämnderna, arvoden för protokolls- och längdföringen hos prövningsnämnderna, arvode åt kronans ombud hos Stockholms stads pröv-

ningsnämnd, gottgörelse för det i samband med taxeringsförrättningarna i övrigt lämnade biträde av städernas tjänstemän ävensom bidrag till kommun, som för taxeringsarbetet vidtagit särskilda anstalter, som befunnits ändamålsenliga, och härför åtagit sig kostnader, dels ock vissa andra taxeringskostnader såsom gottgörelse åt särskilt förordnat kronoombud, ersättning för biträde åt kronans ombud vid förberedande göromål, nödiga tryckningskostnader m. m.

Jämlikt nyssnämnda lagrum må för bestridande av ifrågavarande kostnader enligt Kungl. Maj:ts förordnande för varje år utgå högst ett belopp av två procent av rikets hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma för året, sådan denna enligt taxeringsnämndernas beslut beräknas. Enligt 3 mom. i samma paragraf åligger det Kungl. Maj:ts befallningshavande att senast den 20 juli varje år till Kungl. Maj:t inkomma med yttrande angående länets eller i fråga om Stockholm stadens hela inkomst- och förmögenhetsskattesumma enligt taxeringsnämndernas beslut samt angående den ersättning, som anses böra tillkomma ej mindre envar av de personer inom länet eller Stockholms stad, vilka enligt bestämmelserna i 1 mom. äro därtill berättigade, än även kommun, som i 2 mom. omförmäles. Härvid skola angivas de grunder, som varit bestämmande vid ersättningarnas beräkning och från kommun inkommen framställning bifogas. Efter prövning av vad sålunda föreslagits bestämmer Kungl. Maj:t, huru mycket av tillgängliga medel skall ställas till varje prövningsnämnds förfogande, och äger nämnden efter förslag av Kungl. Maj:ts befallningshavande fördela anvisat belopp mellan de till ersättning berättigade. Vid ersättningarnas fördelning skall avseende fästas vid den för de särskilda uppdragens utförande erforderliga skicklighet, tid och arbete och bör i förekommande fall jämväl tagas i betraktande ersättning, som kan hava blivit vederbörande av kommun tillerkänd och kommunen av statsmedel gottgjord.

Enligt vad statsrådsprotokollet utvisar, hava de direkta utgifterna å ifrågavarande anslag uppgått till

för år 1917	kronor	1,167,987: 38
» » 1918	»	1,539,228: 59
» » 1919	»	1,990,993: 76
» » 1920	»	2,897,009: 63
» » 1921	»	3,593,825: 86
» » 1922	»	3,035,023: 88
» budgetåret 1923—1924	»	2,954,916: 24
» » 1924—1925	»	3,024,805: 21
» » 1925—1926	»	3,076,869: 23.

Utgifterna å anslaget hava sålunda under tiden 1917—1921 varit stadda i stark stegring, men hava, sedan under sistnämnda år med dess låga penningvärde höjdläget passerats, hållit sig tämligen konstanta vid omkring 3 miljoner kronor. Av de överväganden, som pågått inom finans-

departementet, har emellertid syntts framgå, att med hänsyn, bland annat, till penningvärdets stegring en sådan avvägning av ersättningarna för taxeringsarbetet bör kunna genomföras, att en jämkning nedåt av anslaget kan vidtagas. Visserligen har det ansetts möjligt, att första årets tillämpning av den avsedda nya kommunalskattereformen komme att öka detta års taxeringsarbete, men denna ökning har syntts kunna bli jämförelsevis obetydlig med hänsyn till att i viktiga punkter förenklingar i beskattningsgrunderna böra stå att vinna. Vid vägande av dessa synpunkten mot varandra har departementschefen ansett sig kunna förorda en nedsättning av förevarande anslag med 200,000 kronor.

I 1 § av anvisningarna till bevillningsförelöjningen föreskrives, att allmän fastighetstaxering skall verkställas år 1913 och sedermera vart femte år, d. v. s. åren 1918, 1923, 1928 o. s. v. Med frångående av denna föreskrift verkställdes emellertid allmän fastighetstaxering redan år 1922. I samband med förslag vid 1926 års riksdag om fortsatt tillämpning av kommunalskatteprovisoriet ifrågasattes, att undantag ånyo skulle göras från bevillningsförelöjningen genom att anordna ny allmän fastighetstaxering år 1927. Av skäl, som framgå utav det vid propositionen nr 34 till nämnda riksdag fogade statsrådsprotokollet över finansärenden för den 7 januari 1926, syntes detta emellertid icke böra ske. Till denna ståndpunkt anslöt sig ock riksdagen (skrivelse nr 195). En allmän fastighetstaxering borde i stället komma till stånd år 1928. Jämväl de förslag till revision av den direkta beskattningen och av taxeringsväsendet, vilka hava förelagts 1927 års riksdag, utgå därifrån, att allmän fastighetstaxering skall verkställas nästkommande år. Arbetet med denna taxering kommer till övervägande delen att infalla under budgetåret 1927—1928.

För bestridande av kostnaderna för det under sagda budgetår infallande arbetet med taxeringen ifråga erfordras alltså anslag på riksstaten. Vad angår storleken av detta anslag har departementschefen erinrat, att kostnaderna för 1922 års allmänna fastighetstaxering belöpte sig till i runt tal 2,167,000 kronor. Ett lika stort anslagsbehov har departementschefen ansett nu icke förefinnas. Vissa för år 1922 års allmänna fastighetstaxering verkställda förarbeten vore icke i samma utsträckning nödvändiga vid den för år 1928 ifrågasatta fastighetstaxeringen, och hänsyn borde därjämte tagas till det under mellantiden förändrade penningvärdet. Ehuru avsevärda svårigheter föreläge att nu beräkna anslagsbehovet, har det syntts departementschefen vid övervägande av olika på frågan inverkan omständigheter, att ett belopp av omkring 1,600,000 kronor i det hela borde vara tillräckligt. Å nästkommande budgetårs stat skulle härav icke behöva uppföras mer än 1,000,000 kronor. Resterande beloppet borde anvisas å riksstaten för budgetåret 1928—1929.

I sammanhang med Kungl. Maj:ts förevarande förslag har utskottet till behandling förehåft två likalydande motioner, väckta, den ena inom första

kammaren, nr 137, av herr *A. J. Bårg* och den andra inom andra kammaren, nr 204, av herr *N. Månsson* i Erlandsro m. fl., vari hemstälts att riksdagen måtte besluta, att förslagsanslagen till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet samt till kostnader för fastighetstaxering år 1928 måtte i riksstaten för budgetåret 1927—1928 upptagas med 3,000,000 resp. 1,200,000 kronor.

Ifråga om de skäl, motionärerna anfört till stöd för sitt förslag, får utskottet hänvisa till motionen nr 137 inom första kammaren.

*Utskottets
yttrande.*

Vid prövning av förevarande förslag har utskottet ansett sig icke böra tillstyrka anvisandet av högre anslag för nu ifrågavarande ändamål än Kungl. Maj:t ifrågasatt.

Utskottet får alltså hemställa,

att riksdagen må, med bifall till Kungl. Maj:ts förevarande förslag och med avslag å herrar Bårgs och Månssons i Erlandsro m. fl. ovanberörda motioner, I: 137 och II: 204, i vad desamma skilja sig från Kungl. Maj:ts förslag,

a) minska ordinarie förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, nu 3,000,000 kronor, med 200,000 kronor till 2,800,000 kronor; samt

b) till kostnader för fastighetstaxering år 1928 för budgetåret 1927—1928 under sjunde huvudtiteln anvisa ett extra förslagsanslag av 1,000,000 kronor.

Stockholm den 24 maj 1927.

På statsutskottets vägnar:

S. H. KVARNZELIUS.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *S. H. Kvarnzelius*, *A. C. Lindblad*, *A. F. Vennersten*, *Oscar Olsson*, *J. L. Widell*, *J. Nilsson* i Malmö, *O. Bergqvist*, *A. Pers*, *J. G. Walles*, *C. I. Asplund*, *K. E. Andersson* i Eliantorp och *J. Clemedson*;

från andra kammaren: herrar *A. Anderson* i Råstock, *A. Wiklund*, *C. R. Jansson* i Falun, *L. J. Carlsson-Frosterud*, *O. Olsson* i Kullenbergstorp, *O. Nilsson* i Örebro, *S. Persson* i Fritorp, *E. Andersson* i Prästbol, *O. E. F. Järte*, *K. S. V. Ward*, *J. Jönsson* i Revinge och *C. A. Anderson* i Storegården.

Reservation:

av herrar *Nilsson* i Malmö, *Anderson* i Råstock och *Ward*, vilka till en början åberopat innehållet av den i motionen I:137 omförmälda skrivelsen från länsstyrelsen i Malmöhus län, så lydande:

»Till Konungen.

Härmed vågar länsstyrelsen i underdånighet giva uttryck åt de bekymmer, som länsstyrelsen icke kunnat undgå att känna vid genomläsning av statsverkspropositionen angående de föreslagna anslagen under sjunde huvudtiteln (23 och 24) till kostnader för taxering till skatt å inkomst och och förmögenhet, samt till kostnader för fastighetstaxering år 1928.

Helt naturligt kan länsstyrelsen icke äga den överblick över förhållandena för hela riket, som egentligen borde förutsättas för ett rätt bedömande av dessa anslags tillräcklighet eller otillräcklighet, vadan länsstyrelsens synpunkter på frågan givetvis begränsas till det egna länet, men icke desto mindre har länsstyrelsen i känsla av eget ansvar för det mera eller, mindre tillfredsställande sätt, på vilket taxeringsapparaterna här i länet funktionera, icke kunnat tillbakatränga en önskan att i underdånighet inför Eders Kungl. Maj:t framlägga sina synpunkter på frågan.

Vad först angår ordinarie förslagsanslaget till kostnader för taxering till skatt å inkomst och förmögenhet, har detta förut varit upptaget till 3,000,000 kronor, men har under budgetåret 1925—1926 överskridits med nära 77,000 kronor. Oaktat detta överskridande fick länsstyrelsen i följt sitt förslag till andel av beloppet nedprutat med icke mindre än 11.6 procent. Men vad värre var: det länsstyrelsen tilldelade beloppet förslog icke för bestämmande av ungefärligen samma arvoden, som utgått år 1925, utan en allmän nedsättning av arvodena nödvändiggjordes med omkring 10 procent, och detta huvudsakligen på den grund, att nya taxeringsdistrikt nödvändiggjorts. Det må väl under sådana förhållanden vara förlåtligt, om länsstyrelsen med verklig oro motser följderna av anslagets nedsättning i statsverkspropositionen.

Chefen för Eders Kungl. Maj:ts finansdepartement har i sitt anförande till statsrådsprotokollet påvisat utgifternas stegring, som framför allt inträdde år 1920, och han synes hava — vilket ju kan förefalla rätt naturligt — därav dragit den slutsatsen, att stegringen av utgifterna inträtt såsom en följd av, bland annat, penningvärdets sjunkande under de ifrågasvarande åren. Och med denna utgångspunkt är det också följdriktigt, att han nu »med hänsyn till penningvärdets stegring funnit en sådan avvägning av ersättningarna för taxeringsarbetet böra kunna genomföras, att en jämkning nedåt av anslaget kan vidtagas».

Länsstyrelsen vågar emellertid i underdånighet betvivla, att utgångspunkten för nämnda resonemang är så alldeles oantastbar. Ätminstone vill länsstyrelsen i underdånighet göra gällande, att utgiftsbehovets stegring inom detta län hade helt andra orsaker, samt att penningvärdet icke

ens i någon mån spelat in vid länsstyrelsens förslag till ersättning. De faktorer, som härvid varit för länsstyrelsen avgörande, hava uteslutande sin grund dels i genomförandet av de i jämförelse med vad som dittills gällt så krångliga skattelagarna, vilka ställt synnerligen stora krav på kvalifikationer hos ordförandena samt framför allt på deras uppoffring av tid och arbete för deklARATIONERNAS omsorgsfulla granskning, på det att icke alltför mycket av statens skatteintäkter skulle tillspillo givas, dels ock i synnerhet däruti, att undan för undan nödvändiggjorts taxeringsdistriktens uppdelning i flera distrikt, eftersom vid kronoombudets hos prövningsnämnden granskning av taxeringsarbetet inom länet visat sig, att distrikten varit för stora och en omsorgsfull granskning av deklARATIONERNA därför icke kunnat inom taxeringsnämnderna medhinnas. Det är således uteslutande omsorgen om taxeringsväsendet och dess uppbringande på högsta möjliga nivå, som här i länet föranlett utgifternas stegring.

Icke ett ögonblick skulle länsstyrelsen tveka att medgiva, att ifrågavarande ersättningar kunde få en ytterligare nedprutning, om länsstyrelsens ansvarskänsla icke lade hinder i vägen från att låta taxeringsapparaten i första instans nedsjunka till att åter bliva vad den tidigare i stor omfattning varit, nämligen en inregistreringsapparat för införande utan vidare i taxeringslängderna av deklarerade belopp. Finge taxeringsnämndsordförandenas arbete inskränka sig härtill, kunde de anses över hövan betalda med nu utgående arvoden. Något bekymmer för rekryteringen av ordförandeplatserna behöfdes icke heller, ty aspiranter finnas alltid och prövningen av deras lämplighet kunde inskränkas till huvudsakligen deras skrivkunnighet samt förmågan att inlära tekniska handgrepp. Men utan att nu hava gjort en undersökning av vad taxeringsapparatus förändring till en inregistreringsapparat skulle betyda, vågar länsstyrelsen dock bestämt påstå, att den siffra, som i statsverkspropositionen beräknats såsom utbyte av inkomst- och förmögenhetsskatten, skulle behöva väsentligt nedbringas, i händelse taxeringsnämnderna skulle eftersätta den nog så behöfliga granskningen av deklARATIONERNA. Vad en sådan granskning betyder kan i någon mån bedömas därav, att kronoombudets eftergranskning här i länet aldrig lämnat så litet belopp, som hela taxeringsväsendet här i länet kostat.

Länsstyrelsen har också i sin tid vid avgivande av underdånigt utlåtande över ett förslag till ny taxeringsförordning, att föreläggas årets riksdag, fått det starkaste intryck av förslaget syfte att söka rycka upp taxeringsapparaten till att bliva vad den borde vara, nämligen en verkligt granskande myndighet med hela sitt arbete inriktat på åstadkommande av taxeringar, vilka så vitt möjligt borde avspegla de verkliga förhållandena. I sådant syfte skulle taxeringsmyndigheterna kunna bemyndigas att i förekommande fall erhålla tillgång till skattskyldigas bokföringar och för dessas granskning påkalla biträde av bokföringsexpenter. Om förslaget till en sådan ny taxeringsförordning vunnit Eders Kungl. Maj:ts nådiga gillande, synes detta i och för sig hava krävt en ökning av det ifrågavarande anslaget i stället för en minskning, helst som förslaget måste föranleda en ytterligare minskning av taxeringsdistriktens storlek och motsvarande ökning av dessas antal, så vitt taxeringsnämnderna skola medhinna att tillfredsställande utföra allt det arbete, som fordras av dem. En sådan ökning av distriktens antal blir i allt fall nödvändig redan på grund av tillämpningen av de nya skattelagar, vilka också torde komma att föreläggas årets riksdag. Dessa komma nämligen att ställa ytterligare krav på taxeringsnämndernas arbetskrafter och kvalifikationer.

Länsstyrelsen anser sig äga desto större anledning till oro över anslaget minskning, som redan den omständigheten att nya skattelagar införas, enligt länsstyrelsens tidigare erfarenhet kommer att medföra en betydande mängd avsägelser från dugliga taxeringsnämndsordförande, vilka med hänsyn till otillfredsställande betalning draga sig för det betydande arbete, som otvivelaktigt blir förenat med att sätta sig in uti en ny lagstiftning och tillämpa den. Även ur denna synpunkt synes anslaget minskning just nu vara rätt så betänklig. För en länsstyrelse med 175 taxeringsdistrikt blir det sannerligen icke lätt att rekrytera två platser i varje taxeringsdistrikt, därest avsägelseerna komma massvis, åtminstone om rekrytering skall ske på sådant sätt, att icke allt för mycket av statens skatteintäkter skola genom bristfälliga taxeringar tillspillovas.

Sparsamhetssynpunkter äro för länsstyrelsen ingalunda främmande, men i ett fall som detta kan sparsamheten bliva mångdubbelt dyrbarare än vad som besparas.

Samma betänkligheter, som nyss anförts, gälla icke i fråga om anslaget till en allmän omtaxering av fast egendom år 1928. Blir denna taxering mera eller mindre otillfredsställande, kan detta allenast i mindre avsevärd grad inverka på statens skatteintäkter.

För kommunalbeskattningen ävensom jämväl i andra avseenden, vilka icke här behöva omnämnas, är fastighetstaxeringens jämnhet och likformighet dock utav mycket stor betydelse.

I sitt anförande till statsrådsprotokollet har chefen för finansdepartementet meddelat, att 1922 års allmänna omtaxering kostade 2,167,000 kronor, samt därvid uttalat, att lika stort anslagsbehov torde man icke nu behöva räkna med. Vissa för 1922 års allmänna fastighetstaxering verkställda förarbeten torde icke i samma utsträckning bliva nödvändiga vid den för år 1928 ifrågasatta fastighetstaxeringen. På grund därav har anslaget beräknats till 1,600,000 kronor.

Det är ju icke uteslutet, att chefen för finansdepartementet härvid syftat på »vissa förarbeten», som utförts annorstädes än ute i orterna och som med anslaget betalats. Men om därmed åsyftats sådana förarbeten, som utförts hos länsstyrelserna och taxeringsmyndigheterna ute i orterna, så vågar länsstyrelsen i underdånighet även beträffande detta anslag uttala sina betänkligheter.

Även om länsstyrelsen vågar tro, att 1922 års allmänna omtaxering av fastigheter åtminstone i detta län slagit i stort sett väl ut, så måste man dock komma ihåg, att en sådan taxering aldrig kan påräknas bliva fullt tillfredsställande, då nya taxeringsgrunder första gången tillämpas. Vidare får icke glömmas, att fastighetsvärdena vid den tidpunkt, då 1922 års fastighetstaxering verkställdes, icke vunnit stabilitet utan befunno sig i ett läge, då pendeln svängde med krisartad hastighet från en toppunkt nedåt, utan att någon kunde uträkna, varest den slutligen skulle stanna. I sistberörda avseende torde år 1928 kunna antagas bliva en lyckligare tidpunkt för ett allvarligt försök till åstadkommande av en jämn och likformig fastighetstaxering. Länsstyrelsen för sin del har således i underdånighet den föreställningen, att alla de förarbeten, som kunna göras för utrönande av fastighetsvärdenas stabila läge, bliva än viktigare och nödvändigare år 1928 än 1922. Därtill kommer, att tiden förra gången endast delvis medgav möjligheter att i taxeringslängderna identifiera fastigheterna genom införande av noggranna jordregisterbeteckningar och arealer. Detta arbete måste vid 1928 års fastighetstaxering fullföljas samt för övrigt komplette-

ras jämväl på grund av nya jordstyckningar. Enligt länsstyrelsens underdåniga förmenande blir således detta taxeringsarbete år 1928 minst lika arbetssamt och krävande som år 1922, om icke än mera. I varje händelse blir det på nyss anförda skäl mera maktpåliggande.

Malmö i landskontoret den 20 januari 1927.

Fredrik Ramel.

G. V. Eiserman.»

samt med hänsyn till vad av länsstyrelsen sålunda anförts ansett, att utskottet bort hemställa om bifall till de i ämnet väckta motionerna.
